

Revisionsrapport

Granskning av flykting- verksamheten

Hultsfreds kommun

Tommy Nyberg

Mars 2017

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1.1. Bedömningar mot kontrollmål.....	2
2. Inledning	4
2.1. Bakgrund	4
2.2. Revisionsfråga och kontrollmål.....	5
2.3. Avgränsning.....	5
2.4. Metod.....	5
3. Kommunerna och mottagandet av asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd.	6
3.1. Asylsökande.....	6
3.2. Nyanlända med uppehållstillstånd	6
4. Iakttagelser och bedömningar	8
4.1. Organisation	8
4.1.1. Individ- och familjeomsorgen (IFO).....	8
4.1.2. Barn- och utbildningsförvaltningen.....	8
4.1.3. Överförmyndarverksamheten	9
4.2. Mottagning av nyanlända.....	9
4.2.1. Bedömning.....	10
4.3. SFI-undervisning/samhällsorientering	10
4.3.1. Bedömning.....	10
4.4. Mottagning av ensamkommande.....	11
4.4.1. Bedömning.....	11
4.5. God man och särskild vårdnadshavare	11
4.5.1. Bedömning.....	12
4.6. Statliga ersättningar	12
4.6.1. Bedömning.....	13
4.7. Övriga synpunkter i intervjuer	13
Bilaga 1: Förkortningar och definitioner av centrala begrepp	14

Sammanfattning och revisionell bedömning

Hultsfreds kommuns revisorer har gett Kommunal Sektor inom PwC uppdraget att granska om barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden, för de delar de ansvarar för, har en ändamålsenlig och ekonomiskt tillfredsställande verksamhet för personer som är asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd.

Vi har granskat hur statliga ersättningar söks för asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd. Vår granskning visar att de vanligast förekommande ersättningsgilla kostnaderna återsöks. Vår bedömning är att både socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden har tillfredsställande rutiner inom detta område.

Vår bedömning är att nämnderna utifrån de förutsättningar som getts med ett exceptionellt stort mottagande har skapat tillfredsställande rutiner för mottagning av asylsökande och nyanlända. Som vi beskrivit finns det flera områden som inte fungerar tillfredsställande men vår bedömning är att det till stor del beror på den volym asylsökande och nyanlända som tagits emot.

Vår granskning visar att det idag finns en ändamålsenlig verksamhet inom SFI vad gäller undervisning av barn i grundskolan. De problem som påtalas i intervjuer härrör sig mest till volymen individer som anlänt till kommunen. Det gäller främst brist på lokaler och svårigheter att rekrytera personal.

Vår bedömning är att det finns ett mottagande av ensamkommande barn som är tillfredsställande. Det görs uppföljningar och samtliga erbjuds en tillfredsställande skolgång. Det finns delar som inte fungerar fullt ut och det beror främst på brist av lokaler och personal men det påverkar inte vår övergripande bedömning.

Vår bedömning är att det finns en tillfredsställande intern kontroll inom överförmyndarverksamheten. Sårbarheten är låg då det är flera anställda och trots stora behov har de hanterat sitt uppdrag väl.

1.1. Bedömningar mot kontrollmål

Kontrollmål	Kommentar
Är mottagandet av nyanlända med uppehållstillstånd (kommunmottagna) uppbyggt på ett ändamålsenligt sätt?	Delvis uppfyllt Vi bedömer att kontrollmålet är delvis uppfyllt. Det baserar vi på att nämnderna utifrån de förutsättningar som rått har gjort sitt bästa för att hantera situationen. De problem som föreligger beror, enligt vår bedömning, på den volym nyanlända som kommit till kommunen.

Ges SFI-undervisning och samhällsorientering på ett ändamålsenligt sätt?

Delvis uppfyllt

Vi bedömer att kontrollmålet är delvis uppfyllt. Vi bedömer att innehåll och rutiner är ändamålsenliga inom SFI-undervisning och samhällsorientering. Vår bedömning att kontrollmålet är delvis uppfyllt beror på de väntetider och den problematik som finns på grund av den volym individer som kommit till kommunen.

Är mottagandet av ensamkommande barn uppbyggt på ett ändamålsenligt sätt?

Delvis uppfyllt

Vår bedömning är att det finns ett mottagande av ensamkommande barn som är tillfredsställande. Det baserar vi på att uppföljningar görs och alla erbjuds en bra skolgång. Det finns delar som inte fungerar helt och det har främst med brist på lokaler och personal att göra.

Ges de ensamkommande barnen i skälig tid god man och särskilt förordnad vårdnadshavare?

Delvis uppfyllt

Vi bedömer kontrollmålet som delvis uppfyllt eftersom arbetet med att tillsätta särskilt förordnad vårdnadshavare har bortprioriterats. För övrigt gör vid bedömningen att överförmyndarverksamheten drivs med en god ordning och struktur.

Finns ändamålsenliga rutiner för att söka statliga ersättningar?

Uppfyllt

Vi bedömer att det finns ändamålsenliga rutiner för att söka statliga ersättningar. Det finns rutiner för kontroll över vilka ersättningar som kan återsökas samt när de skall sökas.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Kommunala invandrarbyråer började etableras på 1960-talet. Vid denna tid och ända fram till 1980-talet uppfattades invandringen i första hand som en arbetsmarknadsfråga. Följaktligen låg också ansvaret för frågorna på Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS). År 1969 etablerades Statens invandrarverk (SIV) och fick ansvaret för medborgarskaps- och uppehållstillståndsfrågor. Från att uppfattats som en arbetsmarknadsfråga ändrade invandringen karaktär mot mer flyktinginvandring. Kommunerna fick under 1980-talet ta över ansvaret för mottagningen av nyanlända invandrare. Det var bland annat en följd av att flyktingarna bedömdes ha ett särskilt stort behov av samhällets stöd. Det var inte ovanligt att frågorna blev en uppgift för kommunernas socialnämnder.

Under 1990-talet hamnade sysselsättning mer i fokus. År 1993 gavs kommunerna möjlighet att bevilja så kallad introduktionsersättning till de nyanlända istället för försörjningsstöd. Enligt propositionen till lagförändringen var huvudsyftet att stimulera kommunerna att i samverkan med arbetsförmedlingen vidta aktiva åtgärder för att de nyanlända skulle bli självförsörjande. Efterhand väljer allt fler kommuner att flytta frågorna från socialtjänsten till t.ex. arbetsmarknadsenheter.

Utvecklingen fortsatte och den 1 december år 2010 övertog arbetsförmedlingen det kommunala ansvaret för introduktionen av och introduktionsersättningen till nyanlända som folkbokförs i kommunen. För de personer som togs emot före den 1 december 2010 har kommunen kvar ansvaret under den tvååriga introduktionsperioden.

Trots förändringen har kommunerna fortfarande ett ansvar både för dem som är asylsökande och de som har fått uppehållstillstånd. Att lyckas med integreringen av dessa nyanlända är en framgångsfaktor för en kommun. För en del av sina uppgifter har kommunen rätt att återsöka kostnaderna.

År 2014 och år 2015 anlände en stor mängd flyktingar till Sverige. Många samhällsfunktioner hade det väldigt ansträngt speciellt under hösten 2015. Under den här perioden har Hultsfreds kommun tagit emot uppemot 700 flyktingar. Även om det är färre år 2016 är det fortfarande uppemot 400 varför situationen inom kommunen är mycket ansträngd. Idag bor 1400 personer i Migrationsverkets anläggningar inom kommunen. 370 personer har vid granskningen PUT (permanent uppehållstillstånd) och väntar på en kommunplacering. Idag har Migrationsverket satt stopp för fler aviseringar men trots detta kommer fortfarande ca 400-600 per år som anhöriga och vänner till dem som redan finns. I december 2015 sattes ett tillfälligt stopp (5 månader) för all mottagning av ensamkommande. I december 2016 stängdes hela flyktingmottagandet p.g.a. den ansträngda situationen. Då Hultsfreds kommun gjort många förändringar i sin verksamhet anser revisionen att en granskning av flyktingverksamheten är av vikt.

2.2. Revisionsfråga och kontrollmål

Granskningen besvarar följande revisionsfråga:

Bedriver barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden, för de delar de ansvarar för, en ändamålsenlig och ekonomiskt tillfredsställande verksamhet för personer som är asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd?

Följande kontrollmål/granskningsmål har beaktats:

- Är mottagandet av nyanlända (kommunmottagna) uppbyggt på ett ändamålsenligt sätt?
- Ges SFI-undervisning och samhällsorientering på ett ändamålsenligt sätt?
- Är mottagningen av ensamkommande barn uppbyggt på ett ändamålsenligt sätt?
- Ges de ensamkommande barnen i skälig tid god man och särskilt förordnad vårdnadshavare?
- Finns det en organisation och rutiner för att återsöka statliga ersättningar?

2.3. Avgränsning

Granskningen avgränsas till asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd

2.4. Metod

Granskningen har genomförts genom intervjuer och studier av dokumentation. Intervjuer har genomförts med socialnämndens presidium, sektionschef för ensamkommande, förestandare för HVB ensamkommande, controller för socialförvaltningen, controller för återsökningar samt controller för barn och utbildning med på intervjuer barn- och utbildningschef, socialchef, vik. barn- och utbildningschef, sektionschef barn och familj, sektionschef vuxen, flyktingsamordnare samt rektor för SFI. Vidare har dokument studerats, såsom beslutsunderlag, delegationsordningar och rutiner.

Rapporten har sakgranskats av de berörda förvaltningarna.

3. Kommunerna och mottagandet av asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd.

3.1. Asylsökande

Ansvar för mottagandet av asylsökande vilar på staten. Migrationsverket svarar för att ordna boende åt de asylsökande som inte väljer att ordna boende på egen hand. Verket ger även ekonomisk ersättning till asylsökande. För ensamkommande barn och ungdomar delas ansvaret mellan stat och kommun, se nedan.

En del av den kommunala servicen tillhandahålls även för asylsökande, t.ex. skolgång. Kommunen har också genom socialtjänsten det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Ett exempel på när kommunen har skyldigheter enligt socialtjänstlagen gäller skydd för asylsökande barn- och ungdomar. Det gäller oavsett om man bor på förläggning eller har eget boende.

För asylsökande som är under 18 år och vid ankomsten till Sverige var skilda från båda sina föräldrar (ensamkommande) gäller sedan 2006 särskilda regler. Sedan 2006 är det kommunerna som svarar för dessa barns och ungdomars boende och omsorg. Den kommun som vill ta emot barn träffar överenskommelser med migrationsverket om hur många platser som kommunen ska hålla tillgängligt eller hur många barn som ska tas emot. Några kommuner driver så kallade transitboenden, vilket innebär att de svarar för boendet till dess att en kommun med avtal med verket kan ta emot.

Staten ersätter kommunernas kostnader enligt förordning (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. För utbildning ersätts kommunen med en schablon medan för placering av barn och ungdom i familjehem eller institution ersätts de faktiska kostnaderna. Ersättning lämnas i flera fall efter särskilt ansökningsförfarande. En del ersättningsbeslut kan överklagas av berörd kommun. Från den första juli 2017 väntas en större förändring avseende ersättningar. En stor del av ersättningar kommer då att schabloniseras.

3.2. Nyanlända med uppehållstillstånd

När den nyanlände beviljas uppehållstillstånd folkbokförs denne i kommunen.

Den 1 december 2010 övertog arbetsförmedlingen det kommunala ansvaret för introduktionen av och introduktionsersättningen till nyanlända som folkbokförs i kommunen. Den nya lagen om etablering och etableringsersättning omfattar nyanlända som har fyllt 20 år men inte 65 år och som har uppehållstillstånd som flykting, kvotflykting, skyddsbehövande eller anhöriga till dessa. Även nyanlända som har fyllt 18 år men inte 20 år och som saknar föräldrar i Sverige (ensamkommande) omfattas av den nya lagen.

Etableringsinsatserna och ett ekonomiskt stöd från arbetsförmedlingen pågår under två år.

Kommunen har fortfarande ett ansvar även efter reformen. Exempelvis svarar kommunen för bostadsförsörjning, undervisning i svenska (SFI), samhällsorientering och annan vuxenutbildning, skola, barnomsorg och insatser inom det sociala området.

I Sverige tar det i genomsnitt 7 år för en nyanländ med flyktingbakgrund att komma i arbete efter uppehållstillståndet, fem år för män och nio år för kvinnor.

4. *Iakttagelser och bedömningar*

4.1. *Organisation*

Det finns idag en styrgrupp för integration. Den inbegriper både tjänstemän från olika förvaltningar. Gruppen bildades inledningsvis för att gemensamt styra arbetet gällande arbete och integration. Gruppen har också diskuterat det svåra läget och fört vidare information till politiken.

4.1.1. *Individ- och familjeomsorgen (IFO)*

Verksamheten inom IFO är organiserad i fyra sektioner. 1 Vuxen (missbruk och försörjningsstöd), 2 Barn och familj, 3 Ensamkommande flyktingbarn, 4 Arbete Integration. Alla flyktingfrågor hanteras under del 3 och 4. I viss mån kan akuta delar också hanteras i andra sektioner till exempel barn som måste omhändertas. Under år 2017 kommer en samlokalisering att göras med Arbetsförmedlingen. Detta skall vara klart senast år 2018.

4.1.1.1. *Försörjningsstöd*

Genomförda intervjuer visar att försörjningsstöd är ett område med mycket stora problem, dels påtalas att själva processen vad gäller kartläggning av individer samt arbetet för att hjälpa dem ut i försörjning behöver tydliggöras, dels påtalas från samtliga intervjuade att personalen inte hinner med inströmning av ärenden i tillräcklig omfattning. Ett stort problem är den enorma brist på bostäder som finns i Hultsfreds kommun. Detta har fört fram flera oseriösa hyresvärdar med bostäder som inte håller måttet och som har flera individer som bor trångt. Ockerhyror för bostäder med väldigt låg kvalitet är vanligt enligt de intervjuade och de hinner inte heller kontrollera detta i tillräcklig omfattning. Socialsekreterarna inom integrationsenheten påtalar att det har ca 60 ärenden per person. De påtalar också att de behöver mer samverkan med Arbetsförmedlingen under etableringsfasen. De ser fram emot den lokaliseringsförändring som innebär att de kommer att sitta i samma lokaler som Arbetsförmedlingen. De intervjuade inom IFO påtalar att det saknas redskap för att arbeta med klienterna som får försörjningsstöd. Den arbetsträning som finns används inte i tillräcklig omfattning. Handläggarna hinner helt enkelt inte anvisa individerna till denna praktik. Samtliga intervjuade anser att de enbart administrerar arbetet idag och att uppdraget som innebär att de skall hjälpa individer ut i arbete är ett uppdrag som de inte alls hinner med. Vidare påtalas att de inte hinner med att upprätta dokumentation. Alla intervjuade inom integrationsenheten anser att det behövs ett totalt intagningsstopp. (Kommunen har under de senaste veckorna också tagit ett beslut om att stoppa mottagning för nybesök helt.) Intervjuerna visar tydligt att detta är en verksamhet som inte klarar sitt uppdrag med nuvarande förutsättningar. Våra samtal visar att det idag finns en mycket stor medvetenhet om problematiken och det arbetas inom kommunen för att hitta lösningar.

4.1.2. *Barn- och utbildningsförvaltningen*

Genomförda intervjuer visar att det inom barn- och utbildningsnämnden, efter många års mottagande, finns en vana att bedriva undervisning för denna grupp. Det finns förvaltningsövergripande rutiner för modersmålsundervisning. Det finns också förvaltningsövergripande rutiner för mottagande, introduktion och individuell planering. Rektor an-

svarar för att rutiner tas fram inom sitt område. Vux/SFI verksamhet berörs inte av asylsökande, men av de nyanlända i etablering. Endast boende med tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd i kommunen eller på Migrationsverkets boende har rätt till SFI/vuxenutbildning. Alla andra verksamheter inom skola och förskola berörs i första hand av asylsökande.

Utgångspunkten i flyktingarbetet görs utifrån 3 olika spår som visar den nyanländes utbildningsnivå.

1. Lågutbildad A och B
2. Viss utbildning men krävs högre nivå
3. Akademisk nivå C och D.

Alla blir inte godkända då det finns en maxlängd för undervisningen. Då det varit stora problem vad gäller lokaler gör kommunen för tillfället en grundlig genomlysning av lokalbehovet. Vad gäller samhällsorientering så visar intervjuer att kommunen tidigare hade hjälp av Regionförbundet i Kalmar län men att detta nu görs i egen regi. De intervjuade påtalar att detta inte fungerar tillfredställande idag. Det finns idag ca 50 asylsökande med stort behov av samhällsorientering som fått vänta länge.

4.1.3. Överförmyndarverksamheten

Hultsfreds kommun samverkar inom överförmyndarverksamheten med de tre kommunerna Mönsterås, Oskarshamn samt Högsby. Verksamheten drivs från ett gemensamt kontor i Högsby där det finns 5,5 årsarbetare. Överförmyndaren hanterar ensamkommande barn. I första hand ansvarar överförmyndaren för att tillsätta gode män till ensamkommande barn. Kommunens ansvar är större i samband med PUT (permanent uppehållstillstånd). Detta innebär att om det krävs särskild förordnad vårdnadshavare så måste socialtjänsten göra en utredning innan detta kan tillsättas av överförmyndaren. Våra intervjuer med både överförmyndaren och med tjänstemän i kommunen visar att överförmyndaren på ett bra sätt hinner med hanteringen av gode män till ensamkommande barn. Vad gäller särskild förordnad vårdnadshavare är detta ett område där flera påtalar att det inte fungerar helt tillfredsställande. Då vi granskar området visar det att det inte är helt enkelt att fastställa orsaken till detta. Överförmyndaren påtalar att socialtjänsten avvaktar med utredning av särskild förordnad vårdnadshavare tills dess ungdomen närmar sig 18 årsdagen. Detta anses inte vara ett prioriterat område då socialtjänsten anser att uppdraget är likvärdigt med god man men samtidigt krävs en stor utredningsinsats för att fastställa en särskild förordnad vårdnadshavare.

4.2. Mottagning av nyanlända

Insatser till asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd ges främst av två nämnder, socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden. Socialnämnden har sedan juni 2011 ett samordningsansvar för det kommunala uppdraget att etablera nyanlända med uppehållstillstånd i samhället. I ansvaret ingår att sluta avtal med staten om storleken på mottagandet av nyanlända med uppehållstillstånd. Den största delen av socialnämndens arbete bedrivs av individ- och familjeomsorgen inom socialnämndens ansvarsområde.

Individ- och familjeomsorgen ansvarar även för socialt stöd för andra som vistas i kommunen.

Stödet till barn som far illa hanteras inom avdelningen IFO Barn och Familj. Intervjuerna visar att ett av de största problemen inom IFO är att hitta och tillhandahålla bostäder. Det har i takt med att det saknas bostäder tillkommit flera oseriösa hyresvärdar och undermåliga hyreskontrakt. Ett annat bekymmer är att det är svårt att hitta utbildad personal och då främst socionomer.

4.2.1. Bedömning

Vi bedömer kontrollmålet som delvis uppfyllt.

Vår bedömning är att nämnderna utifrån de förutsättningar som getts med ett exceptionellt stort mottagande har skapat tillfredsställande rutiner för mottagning av asylsökande och nyanlända. Som vi beskrivit finns flera områden som inte fungerar tillfredsställande men vår bedömning är att det till stor del beror på den volym nyanlända och asylsökande som tagits emot. Vi vill påtala att skriftliga rutiner som säkerställer hantering av mottagning underlättar det praktiska arbetet samtidigt som det inte går att bortse från det faktum att ett extremt antal asylsökande kommit under flera år till Hultsfred. Med det som bakgrund anser vi det är svårt att ge kritik för de prioriteringar som gjorts vilket fått till konsekvens att bland annat skriftliga rutiner och uppföljning har fått bortprioriteras.

4.3. SFI-undervisning/samhällsorientering

Förskola, grundskola, gymnasieskola samt vuxenutbildning (inklusive SFI) är ett ansvar för barn- och utbildningsnämnden. Merparten av SFI-undervisning sker på Campusområdet i Hultsfred. Intervjuerna visar att ett stort problem är att mängden individer som kommit inneburit att klasserna är för stora och att lokaler saknas. Det saknas vidare lärare och övrig pedagogisk personal. Samhällsorientering ges i Hultsfred. Tidigare har Regionförbundet varit behjälplig och detta samarbete vill nämnden återuppta.

Merparten av de intervjuade påtalar att det efter de förutsättningar som råder har verksamheten inom skolan som fungerat tillfredsställande. Största problemet är att det är väntetider p.g.a. den volym individer som kommer. Det finns idag en kö på 70 personer som väntar på att ta del av etablering och SFI. Det finns en intagning var fjärde vecka och då tas ca 25 elever in. Detta innebär att det är nästan 3 månaders väntetid innan de nyanlända kan ta del av etableringsarbetet. Detta påtalas av samtliga intervjuade som ett stort problem. Alla påtalar att det är hög kvalitet på utbildningar men att lokalutrymme och platsbrist gör att det ändå finns brister. Uppföljningar görs av varje individ var fjärde vecka för att på detta sätt kunna identifiera eventuella individuella behov. Även yrkesvägledare följer eleverna frekvent för att kontrollera vilka insatser som behövs. Alla passar inte i skolbänken utan behöver mer praktiska insatser.

4.3.1. Bedömning

Vi bedömer kontrollmålet som delvis uppfyllt.

Våra intervjuer visar att det idag finns en ändamålsenlig verksamhet inom SFI och när det gäller undervisning av barn i grundskolan. De problem som påtalas i intervjuer härrör sig mest till volymen individer som anlänt till kommunen. Det gäller främst brist på lokaler

och svårigheter att rekrytera personal. Vår bedömning är att Hultsfred utifrån de förutsättningar som finns har en ändamålsenlig verksamhet inom utbildningsområdet.

4.4. Mottagning av ensamkommande

Kommunen har idag ansvar för 85 ensamkommande barn enligt avtal. Granskningen visar att verksamheten idag har två egna HVB-hem som tar emot ensamkommande barn och detta hanteras av två föreståndare. Situationen hösten 2015 var enormt ansträngd men intervjuerna visar att nämnden satsat stora resurser för att komma tillrätta med dokumentation och uppföljning inom detta område. Det har gjorts en uppföljning i merparten av ärendena och i flera fall har det gjorts omplaceringar eftersom den första insatsen inte varit tillfredsställande. Lagstadgade övervägande och omprövningar har verksamheten i princip hunnit ikapp med och intervjuerna visar att handläggarna idag hinner med utredningar på ett helt annat sätt. Vårdplaner skrivs i merparten ärenden men intervjuerna visar att det saknas genomförandeplaner i flera ärenden.

Socialförvaltningen gör idag insatser för ensamkommande barn från både privata och kommunala HVB-hem. I viss mån påtalas från föreståndare inom de kommunala HVB-hemmen att personalsituationen varit problematisk. Det är hög omsättning på personal och det är svårt att rekrytera utbildad personal. Intervjuerna visar att det idag finns vissa problem med personalens förhållningssätt gentemot ungdomarna. Det gäller främst HVB-hem som startats upp hastigt, utan föregående planering.

4.4.1. Bedömning

Vi bedömer kontrollmålet som uppfyllt.

Vi bedömer att det saknas en tillfredsställande intern kontroll vad gäller handläggningen av ensamkommande barn. Vi anser det vara av speciell vikt att det finns en intern kontroll när det gäller förekomsten av uppföljningar.

Vad gäller de egna HVB-hemmen så bör det finnas en rutin som innebär att hantering och arbete med ensamkommande bör följa en röd tråd. Utifrån intervjuerna gör vi bedömningen att detta saknas idag. Samtidigt vill vi framhålla att många boenden tillkom under en period då det var kaotiskt och där stora insatser krävdes under en tid när många ensamkommande barn kom under några få månader.

4.5. God man och särskild vårdnadshavare

Hultsfreds kommun samverkar inom överförmyndarverksamheten med de tre kommunerna Mönsterås, Oskarshamn samt Högsby. Verksamheten drivs från ett gemensamt kontor i Högsby där det finns 5,5 årsarbetare. Överförmyndaren hanterar ensamkommande barn. I första hand ansvarar överförmyndaren för att tillsätta gode män till ensamkommande barn. Kommunens ansvar är större i samband med PUT (permanent uppehållstillstånd). Detta innebär att om det krävs särskild förordnad vårdnadshavare så måste socialtjänsten göra en utredning inför ansökan till tingsrätten, som utser en sådan, innan detta kan tillsättas av överförmyndaren. Därefter kan överförmyndaren tillsätta vårdnadshavaren. Våra intervjuer med både överförmyndaren och med tjänstemän i kommunen visar att överförmyndaren på ett bra sätt hinner med hanteringen av gode män till ensamkommande barn. Vad gäller särskilt förordnad vårdnadshavare är detta ett område där flera påtalar att det inte fungerar helt tillfredsställande. Då vi granskar områ-

det visar det att det inte är helt enkelt att fastställa orsaken till detta. Överförmyndaren påtalar att socialtjänsten avvaktar med utredning av särskild förordnad vårdnadshavare tills dess ungdomen närmar sig 18 årsdagen. Detta anses inte vara ett prioriterat område då socialtjänsten anser att uppdraget är likvärdigt med god man men samtidigt krävs en stor utredningsinsats för att utse en särskild förordnad vårdnadshavare. Detta bekräftas vid våra intervjuer med socialtjänsten. Kvalitetsmässigt för individen blir det ingen negativ effekt då samtliga intervjuade bedömer att god man och särskild förordnad vårdnadshavare fyller samma funktion. Socialtjänsten anser att de prioriterar bort detta i brist av tid.

4.5.1. Bedömning

Vi bedömer kontrollmålet som delvis uppfyllt.

Vår bedömning är att det finns en tillfredsställande kontroll inom överförmyndarverksamheten. Sårbarheten är låg då det är flera anställda och trots stora behov har de hantlat sitt uppdrag väl. Samtliga ensamkommande barn har erhållit god man. Rutinerna att utse särskilt förordnad vårdnadshavare fungerar inte idag, men det beror främst på att socialtjänsten inte genomför nödvändiga utredningar. Vi konstaterar att prioriteringar har fått göras i verksamheten på grund av den belastning som verksamheten haft och vi har förståelse för att prioriteringar har behövt göras.

4.6. Statliga ersättningar

Vissa ersättningar betalas ut automatiskt från Migrationsverket och för andra krävs särskilt ansökningsförfarande. Respektive förvaltning återsöker sina kostnader enligt de förordningar som finns på området. Det saknas skriftliga rutiner för hur ersättningarna ska sökas.

Inom barn- och utbildningsförvaltningen ansvarar respektive rektor för återsökningen tillsammans med förvaltningens controller.

Inom individ- och familjeomsorgen återsöks medel av respektive handläggare tillsammans med förvaltningens ekonom. Kostnader för placeringar i familjehem och hem för vård eller boende (HVB) återsöks.

Våra intervjuer visar att det idag finns rutiner för samtliga områden som rör återsökning. Det område som påtalas som utvecklingsområde i intervjuerna är internkontroller av extraordinära kostnader. Dessa rutiner finns ännu inte.

Ett område som påtalas som problematiskt i intervjuerna är att de utbetalningar från Migrationsverket som kommer kommunen tillhanda inte överensstämmer med de listor som skickas in i samband med återsökningar. Detta gör det problematiskt att kontrollera vilka kostnader som kommunen fått ersättning för. De flesta återsökningar sker kvartalsvis men utbetalning av ersättningarna från Migrationsverket kommer vid olika tidpunkter.

Kommunen använder en generell försiktighetsprincip vad gäller återsökningar. I de flesta fall bokas 90 % upp av de medel som sökts. Detta då vissa delar kan avslås. Inom vissa områden bokas 95 % upp baserat på tidigare erfarenhet av beviljade ersättningar.

4.6.1. Bedömning

Vi bedömer att kontrollmålet är uppfyllt.

Vi anser att det finns en god kontroll och medvetenhet vad gäller återsökningar av statsbidrag i Hultsfreds kommun. Då det är några områden som är svårare att återsöka än andra bör någon form av intern kontroll finnas i form av stickprov. Speciellt är detta viktigt inom socialtjänsten och extraordinära kostnader.

4.7. Övriga synpunkter i intervjuer

Våra intervjuer ger en tydlig bild över att tjänstemännen anser att Hultsfreds kommun behöver minska mottagandet på sikt då organisationen inte klarar volymerna. I flera samtal påtalas behovet av ett totalt stopp vad gäller mottagning. Detta har under de senaste veckorna också aktualiserats och hamnat i ett skarpt läge där kommunen helt enkelt själva satt stopp för ytterligare mottagande.

Samverkan mellan nämnderna fungerar enligt de intervjuade på ett utmärkt sätt. Det finns även ett förtroende mellan politiker och tjänstemän. Det hålls frekventa möten där tjänstemän och politiker över nämnds-/förvaltningsgränser träffats för att hitta kommungemensamma lösningar. Detta har blivit nödvändigt då volymen av mottagande krävt stort samarbete.

Våra intervjuer visar att det idag främst saknas ett målarbete för flyktingarbetet. Vi lägger ingen värdering i detta då vi anser att det är förståeligt att detta prioriterats bort. Det har varit nödvändigt att prioritera praktiskt vardagsarbete för att få verksamheten att fungera.

Vad gäller uppföljning av ekonomin inom flyktingverksamheten finns det men det saknas verksamhetsuppföljning vilket inte hunnits med.

Kartlägningsarbete görs av flera instanser, Arbetsförmedlingen, arbetsmarknadsenheten och socialtjänsten. Detta innebär det blir mycket dubbelarbete. Här påtalas att samverkan mellan dessa instanser skulle arbetet med kartläggning kunna effektiviseras betydligt.

Bilaga 1: Förkortningar och definitioner av centrala begrepp

Ensamkommande flyktingbarn	Barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (1 § femte stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) .
Flykting	Med flykting avses enligt utlänningslagen en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och som inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd. Som flykting ska även anses en utlänning som är statslös och som av samma skäl befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort, och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, återvända dit (SOU 2008:58, s.79).
Introduktion	Introduktionen är den tidsperiod under vilken individen får individuellt anpassat stöd för att öka sina möjligheter att nå ett långsiktigare mål, delaktighet i samhällslivet och egen försörjning (SOU 2008:58, s.322).
Introduktionsersättning	Ekonomiskt stöd som betalas ut under introduktionstiden till deltagare i introduktionen enligt lag (1992:1068) om introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlänningar istället för ekonomiskt bistånd enligt Socialtjänstlag (2001:453).

Nyanländ	I denna rapport avgränsas begreppet till att avse invandrare som erbjuds introduktion. Invandrare med rätt till introduktion är de som enligt utlänningslagen beviljats asyl i Sverige på grund av att de bedömts vara <i>flyktingar</i> , <i>skyddsbehövande</i> eller ha <i>synnerligen ömmande omständigheter</i> att få stanna. Även anhöriga till ovanstående personer har rätt till introduktion om de kommer till Sverige inom två år från det att deras anhörig först togs emot i kommunen.
PUT	Permanent uppehållstillstånd

2017-03-14

Caroline Liljebjörn

Uppdragsledare

Tommy Nyberg

Projektledare